

Slijedi drugi dio znanstvenog rada Pera Depola koji u širem sklopu problema austro-ugarske aneksije BiH analizira stav dubrovačkih političkih glasila prema aneksijskoj krizi (u prethodnom broju Anala autor donosi opći prikaz dubrovačkih političkih prilika u predaneksijskom razdoblju) (243-303). Autor upućuje na znatne razlike u pristupu aneksijskom problemu. Primjerice, "Prava Crvena Hrvatska", glasilo dubrovačkih pravaša, u tom pitanju zastupa ekskluzivno hrvatstvo, "Dubrovnik", glasilo dubrovačkih Srbo-katolika, nastupa s velikosrpskih pozicija, dok "Crvena Hrvatska", glasilo Hrvatske stranke, pristupa aneksiji sa stajališta ideje južnoslavenske uzajamnosti unutar Monarhije.

Posljednji znanstveni rad vodi se pod autorstvom Antuna Ničetića koji, analizirajući navigacijske, meteorološke, oceanografske i druge prirodne uvjete, pokušava izaći u prilog svojoj tezi po kojoj je Sv. Pavao putujući iz Caesaree u Rim brodolom doživio na Mljetu (ant. Melita), a ne Malti, kako to zastupa uvriježeno mišljenje (305-370).

Posljednji dio anala posvećen je osvrtu na životni put i djelo povjesničara Stjepana Krivošića kojeg donosi Nikša Lučić (371-373), istraživački rad Mirka Dražena Grmeksa Tatjane Buklijaš (373-377), te na stvaralački opus Ive Perića Nenada Vekarića, koji se ujedno osvrće na 50-godišnju djelatnost Zavoda za povijesne znanosti HAZU Dubrovnik (377-387). Ujedno se izdvajaju dubrovačke teme u časopisu *Croatica christiana periodica*, koje donosi Lovorka Čoralić (387-391). U ovom broju Anala pronaći će se i kritički prikazi novijih izdanja hrvatske i svjetske historiografije: Radovi Radionice za povijest Bizanta i Crnomorskog primorja 1991-1998. godine Moskovskog sveučilišta Marena Frejdenberga (392-396), Nikola Gučetić, Upravljanje obitelji, ur. Marinko Šišak, prev. Maja Zaninović. Zagreb: Biblioteka Scopus, 1998. Zdenke Janeković-Remer (396-399). Stjepan Čosić donosi kritički prikaz nekoliko izdanja: Željko Peković i Ivica Žile, Ranosrednjovjekovna crkva Sigurata na

Prijekome u Dubrovniku | The Early Medieval Church of Sigurata at Prijeko in Dubrovnik. Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika Split - Katalozi i monografije 6, 1999; Stjepo Obad, Serđo Dokoza i Suzana Martinović, Južne granice Dalmacije od 15. stoljeća do danas. Zadar: Državni arhiv u Zadru, 1999; Pavao Anđelić, Marijan Sivirić i Tomislav Anđelić, Srednjovjekovne humske župe. Mostar: Ziral, 1999; Gjuro Bagliavi, De fabrica motorice et morbosa | O zdravom i bolesnom motoričkom vlaknu. Zagreb: Prometej i Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1997. (400-407); kao i Ivo Perić, Hrvatski državni sabor 1848-2000. Prvi svezak 1848-1867. Zagreb: Hrvatski institut za povijest, Hrvatski državni sabor i Dom i svijet, 2000. (409-411). Đivo Bašić donosi prikaz knjige Joe J. Simmons III, *Those Vulgar Tubes, External Sanitary Accommodations aboard European Ships of the Fifteenth through Seventeenth Centuries*. Studies in Nautical Archaeology I, Second Edition. London: Texas A & M University Press, Chatham Publishing, 1998. (407-409).

Nakon svega navedenog može se zaključiti da će i ovaj broj Anala, kako zbog zanimljivog i širokog spektra tema tako i zbog veoma prikladnog koncepta i dizajna, pronaći put do šireg čitateljstva; stoga ljubiteljima povijesno-istraživačkog rada, gdje se sa svakim novim brojem ovog časopisa upotpunjuje povijesna slika dubrovačkog i šireg hrvatskog područja, ne preostaje nego pričekati sljedeće izdanje.

Nikša Varežić

TABULA

ČASOPIS FILOZOFSKOG FAKULTETA U
PULI, BR. 1 I BR. 2, 1999.

Krajem 1999. godine, točnije u studenom mjesecu, izišao je prvi broj časopisa Filozofskog fakulteta u Puli – Tabula. Časopis se Tabula, zapravo nastavlja na Radove Pedagoškog fakulteta u Puli, čiji je posljednji broj

(8) izišao 1988. godine. U međuvremenu se Pedagoški fakultet proširio, te naposljetku promijenio i ime – postao je Filozofski fakultet. S novim imenom fakulteta i časopis je dobio novo ime.

Tabula je časopis koji ima namjeru biti jezgrom cjelokupne izdavačke djelatnosti Filozofskog fakulteta u Puli, te izlaziti dvaput godišnje. Za razliku od svojeg prethodnika (Radova Pedagoškog fakulteta) Tabula je otvorena svima, a ne samo djelatnicima Filozofskog fakulteta. Međutim, ograničena je tematikom – objavljuje, dakle, samo priloge koji se tiču djelatnosti Fakulteta, odnosno priloge s područja jezikoslovlja, povijesti, glazbene umjetnosti i muzikologije, pedagogije, te općenito humanistike, kako stoji zabilježeno u predgovoru prvog broja Tabule. Tekstovi mogu biti pisani hrvatskim i talijanskim jezikom, što je slučaj u prvom broju Tabule, ali i, kako ističu urednici, nekim drugim jezikom uobičajene znanstvene komunikacije u pojedinim strukama.

Prvi je broj Tabule podijeljen na sljedeće tematske cjeline: jezikoslovlje, znanost o književnosti, povijesne znanosti, matematiku, filozofiju, psihologiju pedagogiju, dok je posljednji dio časopisa ispunjen ocjenama i prikazima. Posebno izdvajamo tematsku cjelinu povijesne znanosti, koja se otvara radom Roberta Matijašića «Plinijev Castellum nobile vinum pucinum» u kojem autor raspravlja o pitanjima u svezi sa smještajem Plinijeva Pucina, Timava i Aristotelovih Elektrida, pri čemu izražava neslaganje s mišljenjima da je Picuum u Sovinjaku, da je Timav izvor Bulaž kod Motovuna, te da je Izola Grža u dolini Mirne ostatak otoka koje Aristotel naziva Elektridama. Slijedi rad Slavena Bertoše «Rogazioni, minute i stride istarskih kupo-prodajnih ugovora (prva polovica XVII. Stoljeća)» u kojem autor analizira dosad neproučenu građu iz fonda «Istarskih notara», pohranjenu u Državnom arhivu u Pazinu, koja osvjetljava prilike koje su u prvoj polovici 17. st. izmijenile društvenu, gospodarsku, etničku i kulturnu sliku Istre.

Rad Stipana Trogrlića «Neke naznake pojačane sekularizacije u istarskoj hrvatskoj sredini krajem 19. i početkom 20. stoljeća» donosi analizu uzroka sekularizacije u istarskoj hrvatskoj, pretežito ruralnoj sredini u navedenom razdoblju.

Spomenimo i ostale radove prvoga broja Tabule. U tematskoj cjelini jezikoslovlje nalazimo radove Stjepana Vukušića «Genitivno -i u množini imenica muškog roda», Ivana Zoričića «Naglasci imenica srednjeg roda», Gorana Filipija «Pučki nazivi za pupavca u Istri i na otoku Krku», Barbare Buršić-Giudici «Terminologia viticola nell'istrioto di Sissano II», Žarka Muljačića «Novi prilozi za život i rad A. Iveja (1851.-1937.)», Vesne Požgaj Hadži «Učenje izgovora i korekcija fonetskih pogrešaka (na primjeru hrvatskog jezika kada ga usvajaju govornici slovenskog kao materinskog)», Mirjane Benjak «Lingvo-stilistička interpretacija romana u okviru zavičajne nastave» te Line Pliško «Refleks praslavenskog fonema (ě) u mjesnim govorima barbanštine». Slijedi cjelina znanost o književnosti s radovima Glorije Rabac-Čondrić «L'espressione poetica nei dialetti istriani», Vere Glavinic «La letteratura istriana del primo Ottocento: Andrea Jacopo Contento», Elis Degenghi-Olujić «Le riviste culturali in lingua italiana in Istria nel nostro secolo come laboratorio di idee e strumenti di dibattito» i Patricije Trgovčić Kliman «Maurizio Tremul e Boris Biletić: due poetiche a confronto». U tematskoj cjelini matematika nalazimo rad Vladimira Kaduma «Nesvojeviti integral»; filozofijom se bavi Romano Ugussi «Nekoliko kritičkih primjedbi na estetičku teoriju Benedetta Crocea i problem percepcije». Psihologija je zastupljena radom Alda Špelića, Nevenke Tatković i Mihaele Zubić «Roditeljski stil i socijalizacija djeteta u razrednoj sredini», a pedagogija radom Vere Kos-Paliske «Likovni govor slikovnice».

Sljedeći je broj (br.2) Tabule izišao kao Zbornik IV. međunarodnog znanstvenog skupa Jezici i kulture u doticajima: Peroj/Istra

u prošlosti i sadašnjosti. I ova je Tabula podijeljena na tematske cjeline. U predgovoru Milorad Nikčević navodi kako ova Tabula zapravo predstavlja završnicu projekta Peroj u prošlosti i sadašnjosti, kojim se nastojalo istražiti i sagledati sve bitne aspekte (povijesne, kulturološke, konfesionalne, etnografske, etnojezične, dijalektološke i sl.) spomenutog istarskog areala. Prva tematska cjelina, naslovljena Historijska ishodišta, geneza i razvitak, započinje radom Hermana Buršića «Peroj u borbi za slobodu» u kojem autor analizira život Perojaca, koji obitavajući u Istri, dijele sudbinu Istrana u prvoj polovici 20. st. Tone – Antun Crnobori u radu «Od kućnog obrazovanja do javne institucionalne škole u Peroju (XVIII – XIX – XX st.)» ističe prisutstvo različitih pitanja i interesa prema obrazovanju i školi crkvene, svjetovne i kasnije općinske vlasti u mjestu, te zajedničke poticaje kao djelotvorne čimbenike stvaranja ozračja društvene važnosti institucionalne škole na materinskom jeziku. Rad Roberta Matijašića «Peroj prije Perojaca» predstavlja povijesno-topografski pregled područja Peroja, koje obuhvaća primorski pojas od Peroja do Barbarige, u unutrašnjosti do Midijana i Marane, a u vremenskom rasponu od pra-povijesti (razdoblje brončanog i željeznog doba), preko rimskog razdoblja, pa do ranosrednjovjekovnog doba. Etnojezičoslovna – dijalektološka slika Peroja predstavlja drugu tematsku cjelinu, koja započinje radom Vojislava Nikčevića «Crnogorci u Peroju (etnojezički pristup)» u kojem autor raspravlja o tome tko su Crnogorci u Peroju u etničkome, narodnosnom i nacionalnom smislu, kojim jezikom govore i pišu. Pitanje je diskutabilno budući da se oni u izvorima i literaturi tretiraju ne samo kao Crnogorci već i kao Srbi, Hrvati, Srbo-Hrvati, Grci, Albanci, kojima je materinji srpski/srpskohrvatski, tj. srpsko-hrvatski jezik. Polazeći od države kao primarnoga etničkog okvira te crkve kao sekundarnoga etnoge-nezičkog okvira i jezika kao samoizražavajućega vida postojanja svakog naroda i nacije, autor zaključuje da su

1657. godine doseljeni pravoslavci iz Crne Gore u Peroj narodnosno i nacionalno Crnogorci, te da im je materinji jezik crnogorski. Valentin Putanec u radu «Izbor perojskih etimoloških problema» obrađuje tri vrste etimoloških problema s područja perojskog govora u Istri: etimologiju toponima Peroj, etimologiju perojskih prezimena, zabilježenih u literaturi i u Leksiku prezimena RH, te etimologiju apelativa i toponima iz Peroja koji se nalaze u Ribarićevu rukopisnom zapisu. Goran Filipi, pak, u radu «Perojski ornitonimi» analizira 45 ornitonima zabilježenih u Peroju, te zaključuje kako su Perojci terminologiju koju danas rabe u najvećoj mjeri posudili od svojih susjeda. Tradicija i predanje treća je tematska cjelina zbornika. Radoslav Rotković u radu «Doku-menti o Perojcima u Istorijskom arhivu u Kotoru» objavljuje u izvorniku i prijevodu jedina četiri dokumenta, pohranjena u spome-nutom arhivu, koja se odnose na crnogorsku zajednicu u Peroju. Božidar Šekularac u članku «Perojci u narodnom sjećanju i dokumentima u Crnoj Gori» govori o Crnogorcima u Peroju kod Pule na temelju dokumenata, literature i sačuvanih predaja, te donosi i dva dokumenta u cjelini, kao ilustrativni prilog o Perojcima i njihovom životu. Rad «Dosadašnji etnografski opisi Peroja» Josipa Milićevića († 2000.) nastoji vremenskim slijedom nastajanja zabilježiti svaki tekst koji donosi etnografske opise Peroja, ali i analizirati objektivnost autora pri opisivanju, te upozoriti na neke pokušaje da se crnogorski identitet pretvori u srpski. Lidija Vujačić u radu «Gojničii o svom rodonačelniku – u Crnoj Gori i Istri (Peroj)» donosi predaje o rodonačelniku Gojničiu u Istri i Crnoj Gori. Građu, prikupljenu 1989.-1991., za prikaz osnovnih grana gospo-darstva i ciklus godišnjih običaja, koja obuhvaća razdoblje od početka 20. st. pa do 60-ih godina istog stoljeća, obrađuje Lidija Zrnčić u radu «Peroj – etnografski prikaz građe za osnovne grane gospodarstva i ciklus godišnjih običaja». Posljednji tematski ciklus, naslovljen Na perojskim vrelima Josipa Ribarića, započinje

radom Milice Lukić «O neobjavljenom rječniku Peroja Josipa Riba-rića» u kojem autorica iznosi neke temeljne informacije o jednom dijelu rječničke građe Josipa Ribarića, njezinom ustroju i najvažnijim osobinama. Slijedi rad Milorada Nikčevića «Crnogorski književni jezik i perojski govor (na predlošku građe Josipa Ribarića)» u kojem autor daje sintetički inventar osobina crnogorskog književnog jezika, te analizira u kolikoj je mjeri ostao sačuvan crnogorski književni jezik kod crnogorskih Perojaca u trenutku kad je taj govor bilježio, vrednovao i proučavao Josip Ribarić. U «Prilogu proučavanju oaze starocrnogorskog govora na području istromanskog jezika (na predlošku građe Josipa Ribarića, Branka Milčetića i dr. – komparacije)» Dragomir Vujičić (†) nastojao je usporediti perojski govor s – prema mišljenju Josipa Ribarića i dr. matičnim crmničkim govorom, te nakon analize zaključio kako je perojski govor zapravo starocrnogorski, odnosno kako je zadržao bitne osobine tog govora, naravno s utjecajima okruženja. Na samom kraju Tabule nalazi se «Prilog bibliografiji o Peroju» Milorada Nikčevića koji predstavlja prvi pokušaj cjelovite bibliografije objavljenih radova o Peroju, složene vremenskim redoslijedom od XVI. st. pa do 1997. godine.

Na kraju ovog kratkog predstavljanja prvih dvaju brojeva Tabule, spomenimo i ljude koji su uložili najviše truda i napora oko pokretanja ovog časopisa, a to su dr. Robert Matijašić, glavni urednik Tabule, te članovi uredništva dr. Ivan Zoričić, dr. Goran Filipi te dr. Barbara Buršić-Giudici. Naposljetku nam ostaje još da novopokrenutom časopisu Filozofskog fakulteta u Puli poželimo uspjeh, odnosno mnogo suradnika i puno brojeva.

Marija Mogorović Crljenko

**5TH INTERNATIONAL CONFERENCE
ON URBAN HISTORY,
EUROPEAN CITIES:
NETWORKS AND CROSSROADS**

PETA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O
URBANOJ HISTORIJ,
EUROPSKI GRADOVI: MREŽE I RASKRŠĆA
TEHNIČKO SVEUČILIŠTE BERLIN,
30. KOLOVOZ - 2. RUJAN 2000.

Međunarodna suradnja na polju urbane historije ima dugu tradiciju. Od kasnih 1960-tih, organiziraju se brojne konferencije i radionice sa temama iz europske urbane perspektive. Zaslugu za ranu koordinaciju i povezivanje europskih historičara, arheologa, arhitekata, sociologa, muzeologa, povjesničara umjetnosti i drugih stručnjaka, ponajviše leži na Maison des Sciences de l'Homme iz Pariza, a posebice na gospodinu Maurice Aymard pod čijim je rukovodstvom i došlo do širenje interesa za istraživanje urbane historije. Njemu je zbog navedenih zasluga, ovom prigodom bilo uručeno i posebno priznanje Udruženja europskih urbanih historičara. Kako su kasne 1980-te kulminirale velikim brojem novih istraživačkih tema, tako su se stvorili potrebni preduvjeti za osnivanje europskog udruženja urbanih historičara. Herman Diederiks (Leiden), Bernard Lepetit (Paris) i Peter Clark (Leicester) 1989. godine su od Europske komisije dobili financijska sredstva za organiziranje ne samo planiranih stručnih sastanka, nego i za novo udruženje historičara kao i kompjuterizirani registar istraživanja na polju urbane historije i tako je novo Udruženje europskih urbanih historičara bilo rođeno. 1992. je bila organizirana prva međunarodna konferencija u Amsterdamu sa 12 sekcija i više od 140 učesnika. Ubrzo nakon toga, slijede konferencije u Strasbourgu 1994., 1996. u Budimpešti i 1998. u Veneciji koja je okupila više od 300 učesnika, što zorno svjedoči o pojačanom interesu za ove teme.

Berlinska konferencija je do sada okupila najveći broj učesnika, (preko 430), uglavnom iz Europe, svakako je vrijedno spomenuti

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

GODINA LIII
ZAGREB 2000.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LIII, str.1-283, Zagreb 2000.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor

Mirjana Gross

Ivan Kampuš

Franko Mirošević

Ivica Prlender

Tomislav Raukar

Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske

Tisak:

Horetzky